

U 14/2015 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en omplaceringsmekanism vid kriser

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 9 september 2015 till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en omplaceringsmekanism vid kriser och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat.

Helsingfors den 1 oktober 2015

Inrikesminister Petteri Orpo

Regeringsråd Annikki Vanamo-Alho

EUROPEISKA KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM INRÄTTANDE AV EN OMLACERINGSMEKANISM VID KRISER

1 Bakgrund

Europeiska kommissionen utfärdade den 13 maj 2015 ett meddelande om en europeisk migrationsagenda (COM(2015) 240 final). Kommissionen har den 9 september 2015 som en del av genomförandet av migrationsagendan lagt fram ett genomförandepaket som innehåller flera förslag och meddelanden i anslutning till migrationsagendan. Av de dokument som ingår i genomförandepaketet behandlas i denna skrivelse förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en omplaceringsmekanism vid kriser och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som är ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

Det föreslås att ett stycke som gäller en krismekanism fogas till den s.k. Dublinförordningen. Kommissionen får genom en delegerad akt besluta om omplacering av sökande till ett annat medlemsland. Ett villkor för att mekanismen ska få utnyttjas är att tillämpningen av Dublinförordningen äventyras på grund av ett extremt tryck på asylsystemet till följd av en stor tillströmning av sökande. Situationen bör vara så allvarlig att den utsätter landet för ett mycket hårt tryck även om landet har ett i enlighet med EU-bestämmelserna välfungerande asylsystem. När denna bedömning görs ska det totala antalet sökande av internationellt skydd och antalet irreguljära inresor under de sex månader som föregick antagandet av beslutet beaktas, liksom även ökningen av dessa antal jämfört med samma period det föregående året. Dessutom ska antalet ansökningar per capita i den medlemsstat som gagnas av omplaceringen under de senaste 18 månaderna jämföras med unionsgenomsnittet.

Kommissionen ges befogenhet att fastställa hur många personer som omplaceras från medlemsstaten till en annan. Antalet personer som omplaceras får inte överstiga 40 % av antalet asylansökningar som lämnats in till medlemsstaten under de sex månader som föregick beslutet. Kommissionen ska beakta antalet sökande av internationellt skydd per capita i den medlemsstat som gagnas av omplaceringen, medlemsstatens mottagandekapacitet och medlemsstatens deltagande i tidigare ansvarsfördelning samt i vilken utsträckning medlemsstaten tidigare har gagnats av EU:s solidaritetsåtgärder. Kommissionen fastställer också tillämpningsperioden för mekanismen.

Fördelningsnyckeln består av fyra faktorer: befolkning 40 %, bruttonationalprodukt 40 %, genomsnittligt antal asylansökande under de fem föregående åren 10 %, arbetslöshet 10 %.

Ett beslut av kommissionen ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot beslutet inom en period av två veckor från den dag då beslutet delgavs, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända.

Mekanismen innehåller en möjlighet att undvika interna omplaceringar. En medlemsstat kan i exceptionella situationer meddela att den helt eller delvis är förhindrad att ta emot det föreslagna antalet sökande. Kommissionen kan för en tidsperiod av ett år befria medlemsstaten från skyldigheten att ta emot sökande. Om medlemsstaten helt befrias från skyldigheten att delta i interna omplaceringar av sökande, ska den lämna ett finansiellt bidrag som uppgår till 0,002 % av bruttonationalprodukten. Vid partiell befrielse minskas beloppet i motsvarande grad.

Enligt förslaget kan mekanismen tillämpas på nationaliteter för vilka andelen godkända asylsökningar är minst 75 %. Genom ett enkelt omplaceringsförfarande har man för avsikt att säkra att sökande snabbt omplaceras från en medlemsstat till en annan. Många förfaranden är desamma som vid mekanismen för nödsituationer. Till exempel är det den omplacerande medlemsstaten som bestämmer vem som omplaceras. Den mottagande medlemsstaten kan vägra ta emot sökande endast av skäl som gäller nationell säkerhet eller allmän ordning eller med stöd av undantagsklausuler. Varje medlemsstat ska utse en nationell kontaktpunkt. Förslaget innehåller särskilda garantier för sökande som omplaceras; sökandena har rätt att få information om omplaceringsförfarandet, i omplaceringsbeslutet ska det finnas uppgift om omplaceringsmedlemsstaten och sökandena har rätt att omplaceras tillsammans med sina familjemedlemmar i samma medlemsstat. Hänsyn tas till barnets bästa i enlighet med Dublinförordningen.

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till subsidiaritets-principen

Kommissionen föreslår som rättslig grund för förordningen artikel 78.2 e i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som gäller kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en ansökan om asyl eller subsidiärt skydd. I praktiken avses med förslaget åtgärder till förmån för en eller flera medlemsstater. Enligt artikel 78.3 i fördraget om Europeiska unionen får rådet endast besluta om provisoriska åtgärder till förmån för en eller flera medlemsstater. Det bör utredas närmare om den föreslagna rättsliga grunden är lämplig.

Enligt kommissionen syftar förslaget till att säkra att Dublinsystemet tillämpas korrekt i krissituationer och hantera problemet med sekundära förflyttningar av tredjelandsmedborgare mellan medlemsstaterna. Enligt kommissionen innebär principerna om solidaritet och delat ansvar att EU-åtgärder på detta område är av avgörande betydelse. Enligt kommissionen kan dessa mål inte i tillräcklig utsträckning uppnås av de enskilda medlemsstaterna, utan de kan bättre uppnås av Europeiska unionen. Iakttagandet av subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen i förslaget bör ytterligare granskas.

4 Förslagets förhållande till förpliktelseerna om grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter

Kommissionen anser att de rättigheter som föreskrivs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna iaktas i förslaget, eftersom förslaget syftar till att se till att de berörda personerna får tillgång till ett asylförfarande och överförs till en medlemsstat som är i stånd att erbjuda dem lämpliga mottagningsvillkor och integrationsutsikter. Med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna är förslaget av samma slag som de redan godkända mekanismer för nödsituationer som gäller interna omplaceringar, och således överensstämmer förslaget i princip med dessa mekanismer.

5 Förslagets konsekvenser

U 14/2015 rd

Enligt förslaget medför inrättandet av en omplaceringsmekanism vid kriser inga konsekvenser för EU:s budget.

Det är ytterst svårt att i detta skede bedöma de ekonomiska konsekvenserna. Utifrån kommissionens förslag är det inte möjligt att bedöma när och hur många sökande som kommer att omplaceras mellan medlemsstaterna. Till exempel kostnaderna för mottagandet av tusen sökande under den tid ansökningarna behandlas uppgår till sammanlagt ca 7,5 miljoner euro, om ansökningarna behandlas inom sex månader. Kostnader uppstår även efter behandlingen av ansökningarna. Den ersättning som enligt lagen om främjande av integration betalas till de kommuner där de som fått internationellt skydd bor uppgår till ca 8,5 miljoner euro per år under tre års tid för tusen personer som fått internationellt skydd. En del av ansökningarna kommer att avslås och för dem får kommunen inte några ersättningar. I sådana fall uppstår det kostnader för ändringssökande och avlägsnande ur landet.

Förordningen är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. Detta hör samman med frågan om huruvida den rättsliga grunden är lämplig.

6 Ålands behörighet

Enligt 27 § 26 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om utlänningslagstiftning.

7 Den nationella behandlingen av förslaget och behandlingen i Europeiska unionen

Kommissionens förslag av den 9 september 2015 har behandlats kort av gruppen ordförandens vänner (asyl) vid ett möte den 17 september 2015.

Kommissionens förslag har behandlats av EU-sektion 6 vid ett möte den 21 september och i ett skriftligt förfarande (begränsad sammansättning) den 23 september 2015.

Ärendet har inte tidigare behandlats i riksdagen.

8 Statsrådets ståndpunkt

Enligt regeringsprogrammet ska interna omplaceringar av asylsökande inom EU grunda sig på frivillighet från medlemsstaternas sida.

Statsrådet kommer senare att precisera sin ståndpunkt i detta förslag av kommissionen som gäller en omplaceringsmekanism vid kriser.